

«TASDIQLAYMAN»

TOSHKENT KIMYO XALQARO
UNIVERSITETI

Rektori A. B. Allakullitev

20__ yil «__» _____

M.O‘.

YORIQNOMA

KOMPYUTER SINFIGA TEXNIKA VA USKUNALAR BILAN ISHLASH BO‘YICHA XAVFSIZLIK QOIDALARI

1. UMUMIY QOIDALAR

- 1.1. Ushbu Yo‘riqnoma kompyuter sinfiga (keyingi o‘rinlarda — Sinf) kompyuter uskunalaridan foydalanish tartibi, xavfsizlik talablari va xulq-atvor qoidalarini belgilaydi.
- 1.2. Ushbu Yo‘riqnoma talablariga rioya qilish Sinfga bo‘lib turgan barcha talabalar, o‘qituvchilar, xodimlar va tashqi shaxslar uchun majburiydir.
- 1.3. Sinf tasdiqlangan dars jadvaliga muvofiq o‘quv mashg‘ulotlari, talabalarning mustaqil ishlari, ilmiy-tadqiqot ishlari va boshqa tadbirlarni o‘tkazish uchun mo‘ljallangan.
- 1.4. Mashg‘ulotlar davomida tartibni saqlash, mol-mulkning daxlsizligi va xavfsizlik texnikasiga rioya qilinishi uchun mas‘uliyat dars o‘tkazayotgan o‘qituvchi yoki uni o‘rnini bosuvchi xodimga yuklanadi. Texnikalarning sozligi va tizimli ma‘murchilik uchun mas‘uliyat laboratoriya mudiri / kompyuter zal mudiriga yuklanadi.

2. SINFGA KIRISH TARTIBI VA ISH JOYINI TASHKIL ETISH

- 2.1. Talabalarning Sinfga kirishi qat’iy ravishda dars jadvali bo‘yicha, o‘qituvchi yoki mas‘ul xodim kuzatuvda amalga oshiriladi.
- 2.2. Sinfga kirishda foydalanuvchilar quyidagilarga majburdir:
 - Toza poyabzalda hamda ustki kiyim-boshsiz bo‘lish.
 - Yirik buyumlarni (sumkalar, ustki kiyimlarni) maxsus ajratilgan joylarda qoldirish, ular bo‘lmagan taqdirda esa — shaxsiy ish stoli ostiga (o‘tish joylarini to‘smagan va kompyuter kabellariga tegmagan holda) joylashtirish.
- 2.3. Ish joyini o‘qituvchining ko‘rsatmasiga muvofiq egallashi lozim.

2.4. Ishni boshlashdan oldin foydalanuvchi ish joyini ko'zdan kechirib, uskunada ko'rinadigan shikastlar (simlar izolyatsiyasining buzilishi, korpusdagi darz ketishlari, yot buyumlar) yo'qligiga ishonch hosil qilishi shart. Agar shunday holatlar aniqlansa zudlik bilan o'qituvchiga axborot berilishi lozim.

3. XAVFSIZLIK TEXNIKASI VA USKUNALARDAN FOYDALANISH QOIDALARI

3.1. Kompyuter texnikasini yoqish va o'chirish faqat o'qituvchi yoki mas'ul xodimning ruxsati bilan amalga oshiriladi.

3.2. Kompyuterda ishlash vaqtida ergonomik me'yorlarga rioya qilish zarur:

— Ko'zdan monitor ekranigacha bo'lgan masofa 50–70 sm ni tashkil etishi kerak.

— Gavda tik tutilishi, oyoqlar polga yoki tirovga to'liq tegib turishi lozim.

3.3. Texnikadan foydalanishda QUYIDAGILAR QAT'IYAN MAN ETILADI:

— Sinfga oziq-ovqat va har qanday ichimliklarni (shu jumladan yopiq idishdagi suvlarni) olib kirish hamda iste'mol qilish.

— Quvvat kabellari, tarmoq kabellari, periferiya qurilmalarini mustaqil ravishda ulash/uzish, shuningdek tizim bloklari va monitorlar o'rnini o'zgartirish.

— Uskunalarining ulagichlari (razyomlari) va shamollatish teshiklariga yot buyumlarni suqish.

— Tegishli tekshiruv va ruxsatsiz kompyuterlarga tasdiqlanmagan tashqi xotira qurilmalari yoki shaxsiy qurilmalarni ulash.

— Operatsion tizim, BIOS/UEFI, tarmoq xizmatlari yoki antivirus hisoblangan sozlamalarni o'zgartiruvchi uchinchi tomon dasturiy ta'minotini o'rnatish.

— O'quv yoki ilmiy jarayonga aloqador bo'lmagan internet-resurslariga, shuningdek zararli yoki qonunchilik bilan taqiqlangan kontentga ega saytlarga kirish.

— Monitor ekranlariga barmoqlar yoki otkir buyumlar bilan tegish.

— Shovqin solish, naushniksiz audio yozuvlarni baland eshitish va boshqa foydalanuvchilarni chalg'itish.

4. ISHNI YAKUNLASH

4.1. Ish yakunlangach, foydalanuvchi quyidagilarga majbur:

— Zarur ma'lumotlarni tarmoq xotirasiga yoki shaxsiy xotira qurilmasiga saqlash.

— Operatsion tizim ishini standart usulda yakunlash («Pusk» -> «Zavershenie raboty» / Ishni yakunlash).

— Ish joyini tartibga keltirish (stulni surib qo'yish, kantselyariya buyumlari va ish materiallarini yig'ishtirish).

4.2. O'qituvchi (mas'ul xodim) Sinfni yopishdan oldin quyidagilarni tekshiradi:

- Barcha uskunalar elektr tarmog'idan uzilganligi (zarur bo'lganda).
- Derazalar yopilganligi va chiroqlar o'chirilganligi.

5. AVARIYA VA FAVQULOTDA VAZIYATLARD A HARAKATLAR

5.1. Nosozliklar (kuyindi hidi, uchqun chiqishi, g'ayrioddiy shovqin, elektr toki urishi hissi) aniqlanganda:

- Ishni darhol to'xtatish.
- Uskunani elektr energiyasidan uzish (tarmoq filtrining tugmasi yoki rubilnikdan xavfsiz foydalanish imkoni bo'lganda).
- O'qituvchi yoki tizim administratoriga xabar berish.

5.2. Yong'in sodir bo'lganda:

- Ishni to'xtatish, o'qituvchini / xavfsizlik xizmatini xabardor qilish.
- Evakuatsiya rejasiga muvofiq xonani tark etish.
- Kuchlanish ostidagi elektr uskunalarini suv bilan o'chirish qat'iyman etiladi (ko'mirkislotali yoki kukunli o't o'chirgichlar qo'llaniladi).

5.3. Salomatlik yomonlashganda (bosh og'rig'i, ko'zda og'riq, bosh aylanishi) ishni darhol to'xtatish va mas'ul shaxsga ma'lum qilish kerak.

6. JAVOBGARLIK

6.1. Ushbu Yo'riqnoma talablarini buzgan shaxslar Sinfdagi mashg'ulotlardan chetlatilishi mumkin.

6.2. Mol-mulkka moddiy zarar yetkazilgan taqdirda (texnikaga shikast yetkazish, mebelni buzish), aybdor shaxslar amaldagi qonunchilik hamda tashkilotning ichki me'yoriy hujjatlariga muvofiq javobgarlikka tortiladilar.

Raqamli texnologiyalar markazi

I.Li

Jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'limi

J.Turayev

Fuqaro va mehnat muhofazasi bo'limi

O.Matchanov